

RUSYA FEDERASYONU (RF) MORDOVYA CUMHURİYETİ

Republic of Mordovia

GENEL BİLGİLER

Coğrafi Konum

Mordovya Cumhuriyeti, Doğu Avrupa ovasının doğu bölgesinde, Oka ve Sura nehirleri arasında yer almaktadır. Mordovya idari birim olarak Privoljskiy Federal Bölgesine bağlı olup, RF'nin 5 birimi ile batıda Ryazan Eyaleti, kuzeyde Nijniy Novgorod Eyaleti, doğuda Ulyanovsk Eyaleti, güneyde Penza Eyaleti, kuzeydoğuda Çuvaşistan Cumhuriyeti olmak üzere komşudur. Cumhuriyet topraklarından M5 Ural Federal Otoyolu geçmekte ve Rusya'nın en büyük hub tren istasyonlarından biri olan Ruzayevka Orta Rusya'yı Avrupa topraklarının güneydoğu kısmına, Urallara ve Sibirya'ya bağlamaktadır.

Yüzölçümü ve nüfusu

Yüzölçümü 26,1 bin kilometre kare olan Mari El'in toplam nüfusu 795 bindir (2019). Başkent Saransk (318.800 civarı) şehri olup Moskova'nın 642 km. güneydoğusundadır. (57% Orman alanı, 38,9% tarım alanı, 1% bataklık, 3% sulak alan, 200'ün üzerinde göl) Bölgede yaşayan etnik topluluklar ise Ortodoks ve Müslüman/ Mordva (%39,9), Rus (%53,2), Tatar (%5,2), diğerleri (%1,1) olarak gruplanmaktadır.

Siyasi Yapı

Mordovya Cumhuriyeti başkanı 5 yıl için halk oylaması ile seçilmekte olup hali hazırda görevi Vladimir VOLKOV sürdürmektedir. Yasama organı, Mordovya Cumhuriyeti Devlet Meclisi tarafından temsil edilir. Devlet Meclisinde beş yıl için seçilen (son seçim Eylül 2016'da yapılmıştır.) 48 milletvekili yer almakta olup görev süreleri Eylül 2021'de sona erecektir.

Ekonomi ve Ticaret

Mordovya Cumhuriyetinde ortalama maaş yaklaşık 28.547 ruble olup (yaklaşık 372 dolar) kişi başına gelir ise yıllık 284 bin ruble (3700 dolar) civarındadır. İşsizlik oranının %4,2 olduğu bölgede enflasyon oranı %1.98'dir¹.

Petrol ve gaz gibi bir doğal zenginliği bulunmayan Mordovya ekonomisinin temelini sanayi, hayvancılık, tarım ve kış turizmi oluşturmaktadır. (Sanayi %24,5; ticaret ve hizmet %11,9; inşaat %10,3, tarım, ormancılık ve avcılık %14,4; ulaştırma ve iletişim %6,9, gayrimenkul ve hizmetleri %8,6; enerji üretim ve dağıtımı %4,7 ve diğer %18,7)

Cumhuriyet, sanayide kümelenme modelini benimsemiş olup firmaları Volga Federal Bölgesi ve Rusya'daki şirketler arasında önemli sayılmaktadır. Bölgedeki en büyük işletmeler aydınlatma kümesinde Lisma, Kadoshkino Elektroteknik Tesisi, ASTZ, Xenon ve NEPES RUS; ulaştırma ve ziraat mühendisliği alanında Ruzhimmash, RKTМ Holding Yönetim Şirketi, VKM-STAL, Saransk Damperli Kamyon Fabrikası, Sareks ve Neon; Elektrik mühendisliği ve enstrüman yapımında ise Optikenergo Group, Orbita, Elektrovypryamitel,

¹ <https://investinregions.ru/regions/13/statistics/>

Lider-Bileşik, Saransk Enstrüman Üretim Tesisi ve Saransk Televizyon Fabrikası olarak sıralanmaktadır².

Makine yapımı ile birlikte, cumhuriyetin endüstriyel kapasitesi, yapı malzemeleri, kauçuk ürünleri, kimya ve gıda şirketlerine dayanmaktadır.

Tarım, mahsul üretimi ve hayvancılık üzerine yoğunlaşmaktadır. Bitkisel üretim hububat ve şeker pancarı üretiminde uzmanlaşırken, hayvancılık süt ve sığır yetiştiriciliği ile birlikte domuz ve kümes hayvanları yetiştiriciliği ile temsil edilmektedir.

Mordovya Cumhuriyeti'nin dış ticareti 2019 yılına kadar artış gösteren bir seyirde devam etse de 2019 yılı sonunda yaklaşık %14'lik bir daralma göstererek 444 milyon dolar bandına çekilmiştir. Bölge yıllar itibariyle sürekli dış ticaret fazlası veren bir ekonomi görünümüne sahiptir.

a. Yıllar İtibariyle Mordovya'nın Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

Yıllar	2016	2017	2018	2019	Değişim %
İhracat	158.350	215.012	286.262	269.571	- 6
İthalat	129.222	151.179	218.501	173.906	- 26
Hacim	287.572	366.191	504.763	443.477	- 14
Denge	29.128	63.833	67.761	95.665	9

Cumhuriyetin ihraç ürünleri arasında lokomotif ve vagonlar, kereste ve ürünleri, alüminyum ve ürünleri ile elektrikli makineler ilk sıralarda yer almaktadır.

b. Mordovya'nın En Önemli İhraç Ürünleri (Milyon Dolar)

Ürün Türü	2016	2017	2018	2019	% Değişim	% Pay
Lokomotif ve vagonlar	45.4	40.2	71.8	69.8	- 3	26
Kereste ve ürünleri	19.2	33.8	40.6	39.9	- 2	15
Başka kimyasal ürünler	17.3	29.8	28.8	23.8	- 21	9
Alüminyum ve ürünleri	14.6	28.1	57.4	43.4	- 32	16
Elektrikli makineler	16.4	22.6	28.3	32.7	13	12
Aletler ve optik cihazlar	2.3	14.2	9.2	2.6	- 254	1
Siyah metaller	6.5	6.3	10.4	8.5	- 22	3
Meyve ve sebze işleme ürünleri	5.6	4.3	4.1	3.4	- 21	1
Diğer	31	35.7	35.6	45.4	22	17
Toplam	158.3	215	286.2	269.5	- 6	100

² <http://council.gov.ru/en/structure/regions/MO/>

Cumhuriyetin en önemli ithalat kalemleri arasında elektrikli makineler, nükleer reaktörler, kazanlar ve makineler ve inorganik kimya ürünleri bulunmaktadır.

c. Mordovya'nın En Önemli İthal Ürünleri (Milyon Dolar)

Ürün Türü	2016	2017	2018	2019	% Değişim	% Pay
Elektrikli makineler	53.7	68.9	74.2	67.3	- 10	39
Nükleer reaktörler, kazanlar ve makineler	22.7	18.2	51.7	32.4	- 60	19
İnorganik kimya ürünleri	8.6	13.5	16.1	10.6	- 52	6
Cam ve ürünleri	4.3	6.4	10.9	9.2	- 18	5
Alüminyum ve ürünleri	4.2	6.2	10.4	4.3	- 142	2
Plastik ve ürünleri	4.3	5.5	13	6.7	- 94	4
Meyve ve kuruyemiş	2.4	4.3	0.096	0.076	- 26	0,04
Hayvanlar	2	3.9	2.6	3	- 13	2
Diğer	27	24.2	39.5	40.324	2	23
Toplam İthalat	129.2	151.1	218.5	173.9	- 26	100

Mordovya'nın 2019 yılında en çok ihracat yaptığı beş ülke Kazakistan, Belarus, Çin, Kıbrıs ve Ukrayna olarak sıralanmaktadır.

d. En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (Milyon Dolar) 2019, 2018, 2017 yılı

NO	Ülke Adı	2017	NO	Ülke Adı	2018	NO	Ülke Adı	2019
1	Çin	39.5	1	Kazakistan	55	1	Kazakistan	74.3
2	Belarus	32	2	Belarus	54.8	2	Belarus	41.9
3	Kazakistan	31.8	3	Çin	31.1	3	Çin	24.5
4	Küba	14.7	4	Kıbrıs	17	4	Kıbrıs	16.2
5	Özbekistan	9.7	5	ABD	16.6	5	Ukrayna	14.1
6	Almanya	9.5	6	Almanya	12.9	6	ABD	10.3
7	ABD	8.8	7	Küba	10.8	7	Almanya	9.4
8	Hollanda	7.5	8	İran	8.7	8	Hollanda	9.2
9	Japonya	6.5	9	Hollanda	8.2	9	Polonya	7.1
10	Kıbrıs	5.7	10	İsviçre	7.9	10	Litvanya	6.2
11	Diğer	49.3	11	Diğer	63.2	11	Diğer	56.3
12	Toplam	215	12	Toplam	286.2	12	Toplam	269.5

2019 yılında en çok ithalat yapılan beş ülke ise Çin, Almanya, Ukrayna, Japonya ve İtalya olarak sıralanmaktadır. Son 3 yıllık ithalat rakamlarına bakıldığında yıllık toplam ithalatın yarısından fazlasının Çin'den yapıldığı anlaşılmaktadır.

e. En Çok İthalat Yapılan İlk 10 Ülke (Milyon Dolar) 2019, 2018, 2017 yılı

NO	Ülke Adı	2017	NO	Ülke Adı	2018	NO	Ülke Adı	2019
1	Çin	78.9	1	Çin	88.9	1	Çin	70.7
2	Almanya	15.6	2	Almanya	25.4	2	Almanya	13.8
3	Hollanda	6.4	3	Japonya	16.9	3	Ukrayna	11.4
4	Kazakistan	5.6	4	Kazakistan	9.9	4	Japonya	9.7
5	Japonya	5	5	ABD	9.2	5	İtalya	8.9
6	ABD	4.5	6	Kırgızistan	8.6	6	Belarus	8.3
7	Belarus	3.8	7	Finlandiya	8.2	7	Kırgızistan	6.2
8	Sırbistan	3.3	8	Hollanda	7.8	8	Danimarka	5.6
9	İtalya	3.1	9	İspanya	6	9	Kazakistan	5
10	Kore	2.7	10	Avusturya	5.1	10	Hollanda	4.6
11	Diğer	22.2	11	Diğer	32.5	11	Diğer	29.7
12	Toplam	151.1	12	Toplam	218.5	12	Toplam	173.9

TÜRKİYE- MORDOVYA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

Ülkemiz ile Mari El arasındaki ticaret hacmi 2018 yılında 126 bin ABD Doları olarak iken 2019 yılında 1 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Tablo f incelendiğinde ülkemiz ve Mordovya arasındaki ticaretin istikrarlı bir yapıda olduğunu söylemek zordur.

f. Yıllar İtibariyle Türkiye-Mordovya Dış Ticareti (Milyon Dolar)

Yıllar	2016	2017	2018	2019	Değişim, %	Pay, %
Türkiye'ye İhracat	0.247	0.012	0.119	0.957	88	95
Türkiye'den İthalat	0.109	0.271	0.007	0.050	86	5
Toplam	0.356	0.390	0.126	1.007	87	100

Ülkemizin 2019 yılında Mordovya'ya yaptığı 50 bin ABD Doları tutarındaki ihracat içerisinde tohumlar önemli bir yer tutarken, aynı dönemde Mordovya Cumhuriyetinin ülkemize sattığı yaklaşık 1 milyon ABD Doları tutarındaki ihracatın 85 GTİP kodundaki Elektrikli Makinelere kaynaklandığı görülmektedir.

g. Türkiye'nin Mordovya'ya İhracatı (Bin Dolar) 2019 Yılı

Nº	GTİP Nº	Ürün Adı	Tutar
1	12	TOHURLAR	0.030
2	84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZANLAR ve MAKİNELER	0.014
3	40	KAUÇUK	0.004
4	73	SİYAH METALLERDEN ÜRÜNLER	0.003
5	<i>Diğer</i>		0.00
6	<i>Toplam</i>		0.051

h. Mordovya'nın Türkiye'ye İhracatı (Bin Dolar) 2019 Yılı

Nº	GTİP Nº	Ürün Adı	Tutar
1	85	ELEKTRİKLİ MAKİNELER	0.957
2	<i>Diğer</i>		0.00
3	<i>Toplam</i>		0.957

Ataşeliğimizece ÷lkemiz ile Mordovya Cumhuriyeti arasındaki karşılıklı ticareti istikrarlı bir yapıya kavuşturmak için geliştirilebilecek karşılıklı iş alanları olarak lojistik, aydınlatma, elektrikli makineler ve kablo sektörlerinin başta geldiğı değerlendirilmektedir.